

RONDOM HET. ZAKENLEVEN

Financiële Economische Rubriek

16 Februari 1931.

Het is opmerkelijk, dat de laatste tijden de aandacht meer en meer op Rusland geconcentreerd wordt. In zekeren zin is dit een gevolg van het kudde-instinct der menschen, dat slaafs den voorganger volgt. Begint één courant er meer intensief over te schrijven, dan doen de anderen hem na en geleidelijk wordt de publieke opinie wakker geschud. Nu blijft Rusland zeer zeker een der belangrijkste economische problemen, die ons bedrijfsleven bedreigen. Vroeger zag men het Russische vraagstuk eenzijdig in en men accepteerde met graagte de opinies van vooraanstaande mannen, die uit den aard van hun bedrijf beter dan de anderen moesten zijn ingelicht. Zoo tooverde Sir Deterding ons het sprookje voor, in allerlei nuances verteld, dat het Bolsjewisme spoedig zou instorten en dan was het met de ellende gedaan. Doch in de plaats van ondergang, begint de Russische kolos hoe langer hoe intensiever te werken en daardoor uiterlijk krachtiger te worden. Heeft Amerika onlangs zijn grenzen niet gesloten voor Russisch hout, dat met slavenarbeid in de schepen werd ingeladen? Canada verbood den import van Russische steenkool, terwijl de Canadeesche eerste minister een bezoek aan Washington bracht om gezamenlijk maatregelen te nemen, ten doel hebbende, het Russische economische gevaar te bestrijden. Argentijnse industrieën hebben een dergelijk verzoek aan hun Regeering gedaan en daarbij den nadruk gelegd op het feit, dat talrijke Russische artikelen in de havens van Argentinië werden ingevoerd om à tout prix te worden verkocht.

Onlangs publiceerde Ir Begemann, in een der Sovjet-bedrijven in Irkoetsk werkzaam, een commentaar op de aldaar ingevoerde continue arbeidsweek, waarbij het jaar in perioden van vijf dagen wordt verdeeld, en waarin elke werkmans vier dagen arbeid. De overige 5 dagen (in schrikkeljaren 6) zijn revolutionnaire feestdagen. Wij willen in dit verband hierover niet uitweiden, omdat ons de beschikbare ruimte daartoe onthoeft; buiten de materiële bezwaren hieraan verbonden, zooals mindere prestatie bij het nachtwerk, afweziging van machines, etc. mogen de morele niet verwaarloosd worden: afschaffing van den Zondag, verwording van het familie-leven, doordat de leden van het gezin op verschillende dagen vacantie hebben. Doch juist die morele bezwaren tellen bij de Sovjets uiterst licht. Den godsdienst hebben zij afgezworen; familie-leven is uit den boze, want ieder heeft zich onvermijdelijk te wijden aan de socialistische leuze.

Ontgenzeggelijk zal de continue arbeidsweek de Russische productie krachtig opvoeren en het zou daarom niet onmogelijk zijn, dat Stalin het vijfjarige programma in korteren tijd zal kunnen afwerken.

Wij vragen ons af, wat Moskou zal doen, wanneer de Groote Naties solidair hunne grenzen gaan sluiten voor het geforceerde Russische excedent.

Zou hierdoor de verwachte wereldoorlog een stap nader komen? Wij weten het niet, maar wij staan verwonderd over het opblazende optimisme, dat de laatste weken de beurzen heeft gekenmerkt. Teekenen van reël herstel zien wij niet; voorraden blijven toenemen en de beraamde restrictie-maatregelen zijn of nog niet toegepast (suiker) of hebben nog niet tot eenig resultaat geleid (tin). Wat koper betreft ziet het er telkens uit, of het laagste niveau bereikt is. Doch een geprononceerd optimisme wordt geregeld te niet gedaan door nieuwe prijsverlaging. Momenteel lijkt de koper-horizon iets minder bewolkt; de voorraden ruw-koper zijn per ultimo Januari j.l. opnieuw afgenomen, nu met 3300 ton tegen 2600 ton in December j.l. Dit zegt omtrent het verbruik weinig, omdat de productie ook evenredig is verminderd. In November j.l. werd 112.000 ton, in December 106.300 ton en in Januari 102.400 ton geproduceerd.

Tegen een productievermindering van 9600 ton gedurende November-Januari staat een voorraadvermindering van slechts 1000 ton! Blijft de relatieve voorraadsvermindering aanhouden, dan zou men kunnen concluderen, dat men uiteindelijk het stabilisatie-punt tusschen productie en consumptie bereikt heeft, al ligt dit op een beduidend lager niveau dan oorspronkelijk gedacht was.

Wij stipten de willige houding der beurzen in de afgelopen weken aan. Berlijn gaf hiertoe den stoot en men zag aldaar de politieke verhoudingen iets gunstiger in, omdat Rijkskanselier Brüning nog steeds de touwtjes van de Regeering strak heeft kunnen aanhouden. De uittocht van de Nationaal-socialisten uit den Rijksdag gaf meer den indruk van een weinig serieuze manifestatie dan van een ernstig overwogen plan tot obstructie. Het eenige, wat men echter kan zeggen is, dat o.i. de hausse-stemming in Berlijn nog zeer praematuur is en niet gegrond op een conjunctuur-verbetering.

mits het blijft binnen behoorlijke grenzen, andere leerlingen niet hindert en in het openbaar geschiedt. Zoo wordt de hulpvaardigheid gekweekt en worden leiders gevormd.

„Maar de onrust, die dan ontstaat!” zult ge zeggen? Ik antwoord: in een hard werkende klasse gist het aan allen kant, daar is het geen dooie boel. En dat werkt aanstekelijk op andere leerlingen. Als het uur om is, hebben ze er roode ooren van en zijn fijn opgeschoten. Ze denken er niet aan, om hun tijd te verdoen aan allerlei buitenzigheden.

De zelfstandigheid van den leerling wordt medegevormd in den omgang met den onderwijzer in en buiten de klasse.

Het zij me vergund over de verhouding van leerling en klasse tot den onderwijzer iets te zeggen.

„De leerlingen behoeven geen eigen meening te hebben”, leerde de oude school. Ik behoef u zeker niet te zeggen, dat zulks geheel in strijd is met de beginselen van de persoonlijkheidsopvoeding.

Gelukkig hebben ze een eigen meening en komen er ook wel voor uit. Ik heb ook wel klassen meegemaakt, waar die niet uit kwam; waarin je maar alles kon beweren, wat je wilde, zonder dat er geprotesteerd werd. Wat een woestijn! Dor zand, dat bleef liggen, waar de wind het heenvoerde.

Laten we er dankbaar voor zijn, als we in onze klasse een lastigen leerling hebben. Tien tegen een, dat hij een krachtige persoonlijkheid wordt; en is het dan geen mooi werk, die te helpen vormen? Hoe dikwijls blijkt het niet, dat de groote leiders op maatschappelijk, politiek of geestelijk terrein in hun schoolleeftijd lastige knaapen waren. Leert ons dat niet iets aangaande de geestelijke structuur van onze moeilijke, onhandelbare, in oppositie zijnde leerlingen?

We moeten dus de meeningsuiting van onze leerlingen bevorderen en erop ingaan. Natuurlijk mag dat niet ontaarden in dispueteerzucht. We hebben rijpe oordeelen van onrijpe te onderscheiden. Maar we mogen in geen geval zeggen, dat al hun oordeelen onrijp zijn, want dan zien we het verkeerd in. We kunnen ook hierin van onze leerlingen leren; dat is geen gelegenheidswoord, dat we bij zekere gelegenheden zoo eens ten beste geven, maar moet realiteit voor ons zijn.

We mogen niet onverschillig staan tegenover kindmeeningen, als deze ernst zijn. Hun meeningen reiken tot diep in het leven hunner persoonlijkheid en wie kan zeggen, hoeveel moeilijk gezonde wonden er zijn aangebracht door het ruw negeeren der kinderlijke zielsuitingen.

De leerling, zegt Gaudig, moet niet worden aangezien als een wezen, waarmee gehandeld wordt, maar als een wezen, dat zelf handelt; nog meer: als een wezen, dat beleefd.

Wat van het oordeel van den enkelen leerling geldt, gaat tot zekere hoogte ook door voor het oordeel der klasse.

Dat is ook weer zoo'n wonder ding.

Meermalen is het me overkomen, dat ik bij het bestraffen van een bepaalden leerling voelde, dat de klasse het met me eens was. Ook wel, dat ze het niet met me eens was. In het eerste geval is dat klasse-oordeel een krachtig pædagogisch hulpmiddel, dat den leerling zijn isolement doet gevoelen. En tegen zoo'n isolement kunnen maar heel weinig leerlingen; als ze weten, dat ze alleen staan, dan voelen ze zich zwak. Vandaar de groote betekenis van het gesprek onder vier oogen, in kritieke gevallen. Indien we dit middel echter te vaak gebruiken, verliest het zijn kracht.

Nu het geval, dat de klasse het met ons oordeel niet eens is. Overkomt me dit, dan bind ik maar gauw in; want in de meeste gevallen zal dan blijken, dat het ongelijk aan mijn kant is. En is dit niet het geval, dan neutraliseert toch de massawerking in de klasse mijn persoonlijk woord. Die „psychologie de la foule” is ook weer een terrein, waarmee we speciaal wat betreft de schoolgemeenschap, nog lang niet klaar zijn.

Telkens openbaart zich in ons schoolbestaan de massawerking en wat weten we er toch weinig van. De enkeling is opgelost in de massa en deze volgt blindelings en willoos haar leider. Zolang deze niet ontroond is, helpt al onze toorn, vermaan en straffen niets. Is de massa haar leider kwijt, dan is de ban gebroken en keert de vrede spoedig weer.

Met dit klassebewustzijn hangt m.i. ook samen de kwestie van z.g. goede of slechte klassen. Ieder onderwijzer weet uit ervaring, dat de ene klasse een geheel anderen indruk maakt dan de andere. M.i. wordt dit verschijnsel veroorzaakt door enkele leerlingen uit die klasse, wier goede of slechte voorbeeld aanstekelijk werkt op de gehele klasse.

Tot dusver hebben we den leerling slechts gezien van den kant van zijn schoolbestaan. Voor de persoonlijkheidsopvoeding is dit natuurlijk niet genoeg. Het schoolleven is slechts één levensgebied naast andere.

Als we bij het beoordeelen van den leerling zijn buiten-schoolleven niet meerekenen, ontstaat er een scheeve opvatting. Het gevoels- en wils-leven van den leerling, zooals het tot uiting komt in den omgang met ouders, zusters, broers en kameraden

moet mede gegevens verschaffen voor de kennis van zijn persoonlijkheid.

En zoo kom ik tot de coöperatie tusschen school en huis.

Ook weer een der kwesties van den dag. 't Is merkwaardig zoo dikwijls de samenwerking tusschen school en huis den laatste tijd aan de orde is, tot zelfs in onze dagbladen toe.

De strijders voor het Openbaar onderwijs zien hoe langer hoe meer in, dat, zal hun zaak niet geheel verloren gaan, een beroep moet worden gedaan op de medewerking der ouders. Zelfs de Duitsche onderwijzers beginnen dit in te zien. En dat wil wat zeggen! De Duitsche school was op haar terrein vrijwel almachtig en haar decreten grepen zelfs in het huiselijk leven in.

Ook hier heeft ons Christelijk onderwijs een voor-sprong, doordat het van meet af aan sprak van: de school der ouders.

Helaas moet geconstateerd worden, dat in de praktijk de toepassing van dit gezonde beginsel nog niet ver is gevorderd.

En voor de ouders en voor den onderwijzer is er op dit terrein nog heel wat te doen.

Het wordt dikwijls zoo gezien, dat de school ter wille van de ouders (omdat het nu eenmaal moeilijk anders kan) wel eens een keertje de schooldeuren voor hen wil open stellen. En dat de ouders, om den onderwijzer van hun kinderen ter wille te zijn, wel de moeite willen doen om eens te komen kijken. Beiderlei houding is onjuist.

Het is het belang der school door de ouders begrepen te worden. Het mysterieuze waas, waarin voor het besef der ouders, de school gehuld is, moet verdwijnen en belangstelling der ouders voor hun school moet er voor in de plaats komen. Dat is ook van belang voor de waardeering van den arbeid door den onderwijzer in de school verricht.

Natuurlijk staat in het begin, in het brandpunt der ouderlijke belangstelling het eigen kind. Dikwijls geldt die belangstelling alleen dit laatste.

En dat zal eerst verbeteren als de discontinuïteit van het verkeer tusschen school en huis weggenomen wordt. In den regel wordt het contact eerst gezocht, als het spaak loopt: als de leerling ziek is, of als hij buitengewoon lastig is.

Natuurlijk is het goed, als bepaalde verschijnselen van geestelijken of lichamelijken aard de aanleiding worden tot overleg. Maar daarbij mag het niet blijven. Dit overleg moet zich daarna uit gaan strekken over breeder terrein. Het verkeer tusschen school en huis moet een geschiedenis zijn: de geschiedenis der ontwikkeling van het kind.

Maar niet alleen moeten de ouders de school begrijpen, ook het omgekeerde is noodig. De school moet op de hoogte zijn van den huiselijken levenskring van het kind.

Dus de onderwijzer heeft den plicht dien kring op te zoeken. En het is goed gezien, dat indertijd op de vergadering van Geref. Schoolverband in Haarlem het huisbezoek van den onderwijzer weer eens nadrukkelijk naar voren is geschoven. En dat op onze bestuursvergaderingen telkenmale wordt geïnformeerd, in hoeverre dit op onze scholen in praktijk wordt gebracht.

Zoo alleen komt de onderwijzer op de hoogte met wat er leeft in den kring van het gezin; hoe de levensstroom er is en worden heel veel misverstanden tusschen ouders en onderwijzer en tusschen onderwijzer en leerling weggewomen. Zoo komt er een band en wordt het innerlijke leven ontsloten. Zoodat ten slotte de ouders in den onderwijzer, die hun deur binnenkomt slechts den mensch zien, wien niets menscheijks vreemd is.

Natuurlijk moet het optreden van den onderwijzer met tact gebeuren en mag niet ontaarden in een indiscreet vragen en uithooren. De gemeenschappelijke liefde tot het kind moet ouders en onderwijzer binden. En als dit steeds het motief is, komt de rest wel in orde.

En dan kan ik U, onderwijzers, voorspellen, dat veel misverstanden weggenomen zullen worden. Tenminste zoo is mijn ervaring. Een kort bezoek kan veel ophelderen niet alleen, maar maakt ook de onderlinge verhoudingen veel beter. De onderwijzer leert met zijn leerlingen mede te leven en krijgt gelegenheid zichzelf te corrigeren en de juiste diagnose te vinden voor de behandeling van zijn jongens en meisjes.

Laat ik het tenslotte nog eens uitspreken, hoe broodnoodig het is, dat we de belangstelling der ouders in onze school, neen meer nog, het meeleven der ouders met onze school bevorderen. De schoolstrijd heeft bewezen, welke offers ouders en onderwijzers voor de school met den Bijbel over hadden. Aanzienlijke offers behoeven thans niet meer gebracht te worden, nu de strijd gewonnen is, politiek gezien.

Maar: is er geen gevaar voor een nederlaag op geestelijk terrein?

Heeft voor het besef der ouders, de Staat hun werk overgenomen, dan zijn we verloren.

Laten we, ieder op zijn terrein, werken, zolang het dag is.

En schenke God ons in dien arbeid Zijn onmisbaren zegen.

A. J. DREWES B.Fzn.